

SAKSFRAMLEGG

Saksbehandler: Hege Bull-Engelstad Nordstrand
Arkivsaksnr.: 14/10530-2

Arkiv: F47 &13
Dato: 20.11.2014

HØRING: UTVIDELSE AV ADGANGEN TIL Å PÅLEGGE HJELPETILTAK MED HJEMMEL I LOV OM BARNEVERNTJENESTER

INNSTILLING TIL: BYSTYREKOMITÉEN FOR OPPVEKST OG UTDANNING/BYSTYRET

Rådmannens forslag til vedtak:

Drammen kommune avgir slik høringsuttalelse:

Drammen kommune er positiv til endringsforslag som bidrar til å styrke barnevernets mulighet til å hjelpe barn som lever i en uholdbar omsorgssituasjon. Kommunen har følgende innspill til forslagene i høringsnotatet:

- *Listen over kompenserende tiltak bør ikke være uttømmende. Tiltakene samarbeidsmøter og familieråd bør nevnes dersom departementet likevel kommer til at listen over tiltak skal være uttømmende*
- *Omsorgsendrende tiltak som innebærer at foreldre og barn oppholder seg utenfor hjemmet sammen, bør kunne pålegges*
- *Siste del av den foreslåtte lovteksten i barnevernloven § 4-4 tredjeledd som omhandler omsorgsendrende tiltak tas ut slik at loven begrenser seg til å slå fast at tiltakene skal være faglig og etisk forsvarlige*
- *Forslaget om å kunne forlenge hjelpetiltaket med ytterligere ett år støttes ikke*
- *Myndigheten til å fatte vedtak om pålegg av hjelpetiltak bør ligge hos barnevernet. Saker om pålegg av hjelpetiltak bør behandles slik akuttvedtak etter barnevernloven § 4-6 behandles i dag. Alternativt kan myndigheten til å fatte vedtak legges til barnevernet med fylkesnemnda som klageinstans.*
- *Barnekonvensjonen pålegger myndighetene et ansvar for å sikre barn den beskyttelse og omsorg som er nødvendig. Departementet bør derfor vurdere om det finnes andre måter å sikre gjennomføring av vedtatte pålegg på.*

Departementets korte høringsfrister gjør det vanskelig å få til en grundig faglig og politisk behandling i kommunen. Drammen kommune vil derfor oppfordre Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til å benytte normalhøringsfristen på 3 måneder jf. Utredningsinstruksens kapittel 5.2.

De øvrige forslagene i høringsnotatet støttes. Kommunens støtte forutsetter imidlertid at kommunene blir kompensert for merutgiftene endringen fører med seg.”

Osmund Kaldheim
rådmann

Jan Sivert Jøsendal
utdanningsdirektør

HØRING: UTVIDELSE AV ADGANGEN TIL Å PÅLEGGE HJELPETILTAK MED HJEMMEL I BARNEVERNLOVEN

Hensikten med saken

Saken gjelder en offentlig høring av forslag til endringer i barnevernloven. Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet foreslår en lovendring som utvider adgangen til å pålegge hjelpetiltak etter barnevernloven til å omfatte flere tiltak enn i dag og senker vilkårene for å pålegge eksisterende tiltak. Formålet med lovendringen er å forbedre situasjonen til barnet og forebygge mer inngripende tiltak som omsorgsovertakelse.

Hensikten med saken er å gi Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet innspill til endringsforslagene.

Høringsfristen er 5. desember 2014. Det framgår av høringsbrevet at det på grunn av stram tidsplan for å få vedtatt lovendringen ikke er anledning til å be om utsettelse av høringsfristen.

Saksutredning

I Regjeringens politiske plattform fremgår det at ”Barnevernet må få større adgang til å gi nødvendige hjelpetiltak, også uten samtykke der det er nødvendig for å forebygge omsorgsovertakelse”. Større adgang til å pålegge hjelpetiltak ble også foreslått av Raundalenutvalget i *NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling*. Ved behandlingen av *Prop. 106 L (2012-2013) Endringer i barnevernloven* sluttet Stortinget seg til forslaget om å utrede om hjelpetiltak i større grad skal kunne pålegges foreldre. De senere årene har fagmiljøer og tidligere barnevernsbarn uttrykt at hjelp fra barnevernet kommer for sent. En utvidelse av adgangen til å pålegge hjelpetiltak kan bidra til at flere barn får rett hjelp til rett tid.

Adgangen til å pålegge hjelpetiltak er i dag snever. Etter barnevernloven § 4-4 tredje ledd kan det pålegges to typer hjelpetiltak; opphold i barnehage eller annet egnet dagtilbud for barnet, eller tilsyn. Opphold i barnehage el. kan bare pålegges dersom dette anses ”nødvendig”, mens pålegg om tilsyn forutsetter at vilkårene for omsorgsovertakelse er oppfylt. Avgjørelsesmyndigheten er lagt til fylkesnemnda. Pålegg om hjelpetiltak er lite brukt i praksis.

Dersom foreldre ikke samtykker til hjelpetiltak, og situasjonen ikke er så alvorlig at vilkårene for omsorgsovertakelse er oppfylt, kommer barnevernet ikke i posisjon til å hjelpe familien. I noen tilfeller vil dette føre til at situasjonen forverrer seg så mye at det blir nødvendig å reise sak om omsorgsovertakelse. Situasjonen kan også endre seg så raskt at det må fattes et akuttvedtak. Departementet legger til grunn at så inngripende tiltak i en rekke tilfeller kunne ha vært unngått dersom barneverntjenesten hadde hatt flere virkemidler for å ivareta barnets behov for rett hjelp til rett tid.

Departementet foreslår at det skal kunne pålegges tre nye hovedkategorier av tiltak for en tidsbegrenset periode, under forutsetning av at frivillige tiltak er forsøkt eller vurdert:

- *Kompenserende tiltak*: Målet er å redusere belastninger hos barnet i tillegg til å sikre barn stimulering og deltakelse i aktiviteter. Tiltak vil være opphold i besøkshjem, avlastningstiltak, fritidsaktiviteter, leksehjelp eller bruk av støttekontakt.
- *Omsorgsendrende tiltak*: Gi foreldre hjelp til å utføre omsorgsoppgavene på en måte som gir positiv utvikling hos barnet. Tiltak vil være ulike former for foreldreveiledning.
- *Kontrolltiltak*: Kontrollere at barn ikke utsettes for overgrep eller mishandling. Tiltak vil være urinprøver og meldeplikt, f. eks. oppmøte på avtalt sted eller pålagt telefonkontakt.

Departementet finner at omsorgsendrende tiltak som innebærer at foreldre og barn oppholder seg utenfor hjemmet sammen er for inngripende til at slike tiltak bør kunne pålegges.

Tilsyn kan i dag først pålegges når de strenge vilkårene for omsorgsovertakelse er til stede. Departementet foreslår at beviskravet for pålegg om tilsyn senkes slik at tilsyn skal kunne bli pålagt når det er nødvendig for å sikre barnet tilfredsstillende omsorg og hindre omsorgsovertakelse.

Departementet foreslår at det gis en ytre tidsavgrensning på ett år regnet fra vedtakstidspunktet og at hjelpetiltaket kan forlenges med ytterligere ett år etter en ny vurdering og med et nytt vedtak.

Departementet foreslår at fylkesnemnda fortsatt skal ha beslutningsmyndighet i saker om pålegg av hjelpetiltak.

Se høringsnotatet for en grundigere omtale av dagens situasjon, forholdet til menneskerettighetene og endringsforslagene.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Departementet finner at de foreslåtte endringene ikke vil ha økonomiske eller administrative merkostnader av betydning for kommunene. Departementet mener at kommunens plikt til å tilby hjelpetiltak innebærer at kommunene må ha budsjettmessig dekning for de hjelpetiltakene som tilbys.

Å åpne for pålegg av hjelpetiltak vil innebære at flere familier enn i dag vil motta hjelpetiltak, og at en del familier vil motta hjelpetiltak lenger enn i dag. Dette medfører økte utgifter til utvikling, produksjon og/eller kjøp av tiltak. Etter rådmannens vurdering vil en modell der vedtaksmyndigheten legges til fylkesnemndene bli mer kostnadskreven for kommunene enn en modell som gir barnevernet vedtaksmyndighet. Ordningen vil også bli administrativt krevende dersom saker om pålegg av hjelpetiltak skal vedtas av fylkesnemnda. Det vil da påløpe kostnader til konsulent- og advokatbistand.

Rådmannens vurdering

Rådmannen mener at barnevernet i dag har en for snever tiltaksportefølje, og er positiv til endringsforslag som bidrar til å styrke barnevernets mulighet til å hjelpe barn som lever i en uholdbar omsorgssituasjon. Når det gjelder de konkrete forslagene som fremmes, støtter rådmannen disse i hovedsak, forutsatt at kommunene blir kompensert for merutgiftene endringen fører med seg. På enkelte punkt finner imidlertid rådmannen at departementets forslag ikke bør støttes. Dette gjelder først og fremst spørsmålet om vedtaksmyndighet ved pålegg av hjelpetiltak. Etter rådmannens syn bør denne ligge til kommunen, ikke til fylkesnemndene. Videre finner rådmannen, i motsetning til departementet, at omsorgsendrende tiltak som innebærer at foreldre og barn oppholder seg utenfor hjemmet sammen, bør kunne pålegges. Etter rådmannens vurdering bør lovtæksten begrense seg til å slå fast at tiltakene skal være faglig og etisk forsvarlige, og det bør ikke åpnes for å pålegge hjelpetiltak i ytterligere ett år etter det første året.

Rådmannen foreslår følgende vedtak:

Drammen kommune avgir slik høringsuttalelse:

Drammen kommune avgir slik høringsuttalelse:

Drammen kommune er positiv til endringsforslag som bidrar til å styrke barnevernets mulighet til å hjelpe barn som lever i en uholdbar omsorgssituasjon. Kommunen har følgende innspill til forslagene i høringsnotatet:

- *Listen over kompensierende tiltak bør ikke være uttømmende. Tiltakene samarbeidsmøter og familieråd bør nevnes dersom departementet likevel kommer til at listen over tiltak skal være uttømmende*
- *Omsorgsendrende tiltak som innebærer at foreldre og barn oppholder seg utenfor hjemmet sammen, bør kunne pålegges*
- *Siste del av den foreslåtte lovteksten i barnevernloven § 4-4 tredjeledd som omhandler omsorgsendrende tiltak tas ut slik at loven begrenser seg til å slå fast at tiltakene skal være faglig og etisk forsvarlige*
- *Forslaget om å kunne forlenge hjelpetiltaket med ytterligere ett år støttes ikke*
- *Myndigheten til å fatte vedtak om pålegg av hjelpetiltak bør ligge hos barnevernet. Saker om pålegg av hjelpetiltak bør behandles slik akuttvedtak etter barnevernloven § 4-6 behandles i dag. Alternativt kan myndigheten til å fatte vedtak legges til barnevernet med fylkesnemnda som klageinstans.*
- *Barnekonvensjonen pålegger myndighetene et ansvar for å sikre barn den beskyttelse og omsorg som er nødvendig. Departementet bør derfor vurdere om det finnes andre måter å sikre gjennomføring av vedtatte pålegg på.*

Departementets korte høringsfrister gjør det vanskelig å få til en grundig faglig og politisk behandling i kommunen. Drammen kommune vil derfor oppfordre Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet til å benytte normalhøringsfristen på 3 måneder jf. Utredningsinstruksens kapittel 5.2.

De øvrige forslagene i høringsnotatet støttes. Kommunens støtte forutsetter imidlertid at kommunene blir kompensert for merutgiftene endringen fører med seg.”

Vedlegg:

Vedlegg 1: Høringsbrev <http://www.regjeringen.no/pages/38844771/Hoeringsbrev.pdf>

Vedlegg 2: Høringsnotat <http://www.regjeringen.no/pages/38844769/Hoeringsnotat.pdf>